

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

NACRT

**ZAKON
O UNUTRAŠNJEM PLATNOM PROMETU**

Sarajevo, septembar 2012. godine

ZAKON

O UNUTRAŠNJEM PLATNOM PROMETU

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

Ovim zakonom se uređuje obavljanje unutrašnjeg platnog prometa u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).

Član 2.

Pod unutrašnjim platnim prometom se podrazumijevaju sva plaćanja u konvertibilnim markama između učesnika u unutrašnjem platnom prometu, a preko računa kod ovlaštenih organizacija za obavljanje poslova platnog prometa (u daljem tekstu: ovlaštene organizacije) i Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Pod plaćanjem u unutrašnjem platnom prometu podrazumijeva se: obračun preko računa, prijenose sredstava sa jednog računa na drugi račun kod iste ili kod različitih ovlaštenih organizacija, naplata sa računa, uplata na račun i isplata sa računa i drugi poslovi unutrašnjeg platnog prometa u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima se uređuju platne transakcije.

Učesnici u unutrašnjem platnom prometu su poslovni subjekti pod kojima se smatraju: pravna lica i dijelovi pravnih lica, odnosno privredna društva, javna preduzeća, banke i druge finansijske organizacije, udruženja, javne institucije, organi uprave, organi jedinica lokalne samouprave, te ostali oblici organizovanja čije je osnivanje registrovano kod nadležnog organa ili osnovano zakonom, kao i fizička lica koja samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost (u daljem tekstu: poslovni subjekti).

Učesnici u unutrašnjem platnom prometu su i fizička lica koja u skladu sa propisima vrše plaćanja preko računa.

Učesnici u unutrašnjem platnom prometu mogu biti i strana pravna i fizička lica u skladu s posebnim propisima.

Pojedini pojmovi koji su definirani u Zakonu o platnim transakcijama, imaju isto značenje i u ovom zakonu.

II. OBAVLJANJE POSLOVA UNUTRAŠNJEG PLATNOG PROMETA

Član 3.

Ovlaštene organizacije iz člana 2. stav 1. ovog zakona su: banke sa sjedištem u Federaciji, filijale banaka iz Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koje imaju odobrenje Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) za obavljanje poslova unutrašnjeg platnog prometa i drugi subjekti koji obavljaju poslove unutrašnjeg platnog prometa za ovlaštene organizacije u skladu sa ovim zakonom.

Pored ovlaštenih organizacija iz stava 1. ovog člana, Centralna banka Bosne i Hercegovine obavlja poslove unutrašnjeg platnog prometa i iste vrši u skladu sa odredbama zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Agencija će izdati dozvolu za obavljanje unutrašnjeg platnog prometa saglasno kriterijima koje sama odredi, u skladu sa ovim zakonom i zakonom o platnim transakcijama.

U obavljanju unutrašnjeg poslova platnog prometa ovlaštena organizacija je obavezna osigurati primjenu propisa koji uređuju zaštitu prava i interesa korisnika finansijskih usluga, kao i odredbe propisa kojima se uređuju obavezni odnosi i platne transakcije.

Član 4.

Poslovi unutrašnjeg platnog prometa su:

- 1) otvaranje, vođenje i zatvaranje računa učesnika,
- 2) vođenje evidencija računa učesnika,
- 3) primitak i obrada podataka iz naloga za plaćanje,
- 4) izvršavanje naloga za plaćanje i vršenje prijenosa sredstava sa jednog računa na drugi,
- 5) izvršavanje bezgotovinskih platnih transakcija putem telekomunikacijskih prijenosa, digitalnih ili informaciono-tehnoloških uređaja,
- 6) evidentiranje platnih transakcija na računima,
- 7) obavljanje uplata i isplata gotovog novca,
- 8) vršenje usluga izdavanja i/ili prihvatanja platnih instrumenata i usluge novčanih pošiljki,
- 9) obavljanje blagajničko-trezorskih poslova i osiguravanja smještaja i čuvanja gotovog novca,
- 10) vršenje poravnanja međubankarskih naloga za plaćanje u skladu s propisima kojima se regulišu platne transakcije,
- 11) vođenje evidencije o redoslijedu plaćanja te drugih propisanih evidencija, dostavljanje podataka i izvještaja u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima,
- 12) izvještavanje učesnika – imaoca računa o stanju i promjenama na njihovim računima,
- 13) izvršavanje naloga prisilne naplate u skladu sa zakonskim propisima,
- 14) pohrana i čuvanje dokumentacije s podacima o unutrašnjem platnom prometu,
- 15) drugi poslovi u skladu s propisima.

III. RAČUNI ZA OBAVLJANJE UNUTRAŠNJEG PLATNOG PROMETA

Član 5.

Za potrebe plaćanja, poslovni subjekti su dužni otvoriti račune u ovlaštenim organizacijama i novčana sredstva su dužni voditi na tim računima i vršiti plaćanja preko računa u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje platne transakcije. Međusobna prava i obaveze uređuju zaključivanjem ugovora o otvaranju i vođenju računa.

Fizička lica kod ovlaštenih organizacija mogu otvoriti račune za obavljanje unutrašnjeg platnog prometa i račune za polaganje novčanih depozita i uloga na štednju u skladu sa zaključenim ugovorom, propisima koji uređuju obavezne odnose i s ovim zakonom.

Strana pravna i fizička lica otvaraju nerezidentne račune u skladu sa posebnim propisom i vrše poslovanje preko tih računa u skladu s odredbama ovog zakona.

Ovlaštena organizacija otvara račune učesnicima na njihov zahtjev, na osnovu ugovornog odnosa ili na osnovu propisa koji nameće obavezu otvaranja računa bez zahtjeva učesnika.

Ovlaštena organizacija je dužna, prije zaključenja ugovora, učesniku dostaviti ili staviti na raspolaganje, u pisanoj formi ili elektronskom obliku informacije o svim važnim uslovima korištenja usluga platnog prometa.

Ovlaštena organizacija može mijenjati odredbe ugovora zaključenog na osnovu odredbi iz stava 4. ovog člana, a u skladu sa izmjenama propisa koji uređuju poslovanje banaka i propisa koji uređuju obligacione odnose.

Pod računima za obavljanje unutrašnjeg platnog prometa podrazumijevaju se transakcijski računi na kojima se evidentiraju novčani primici, novčani izdaci i saldo.

Član 6.

Poslovni subjekti iz Federacije mogu otvoriti račune za redovno poslovanje kod ovlaštenih organizacija sa sjedištem u Federaciji i organizacionih dijelova ovlaštenih organizacija iz Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, koje posluju u Federaciji i imaju dozvolu za obavljanje usluga platnog prometa koju je izdala Agencija.

Organizacioni dijelovi poslovnih subjekata sa sjedištem u Federaciji koji posluju u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine moraju imati otvorene račune organizacionog dijela kod ovlaštenih organizacija sa sjedištem u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, koje imaju dozvolu Agencije za bankarstvo Republike Srpske.

Organizacioni dijelovi poslovnih subjekata sa sjedištem u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, koji posluju u Federaciji, moraju imati otvoren račun organizacionog dijela kod ovlaštenih organizacija u Federaciji.

Član 7.

Ovlaštena organizacija, na zahtjev poslovnog subjekta ili na osnovu zakonskih propisa koji zahtijevaju obavezu otvaranja računa bez posebnog zahtjeva, otvara poslovnom subjektu sljedeće račune:

- 1) račun za redovno poslovanje poslovnog subjekta,
- 2) račune organizacionim dijelovima poslovnog subjekta, koji se registruju u skladu sa zakonom,
- 3) račune za posebne namjene (čija je namjena utvrđena zakonom ili drugim propisom u skladu sa zakonom: sredstva rezervi, sredstva depozita, izdvojena sredstva za posebne namjene, sredstva solidarnosti, sredstva za opremu organa uprave, sredstva za investicije, sredstva izdvojena po osnovu izdatih instrumenata osiguranja plaćanja i druga sredstva koja se izdvajaju na posebne račune) i
- 4) račune javnih prihoda.

Računi organizacionih dijelova poslovnog subjekta i računi za posebne namjene

sastavni su dio računa za redovno poslovanje poslovnog subjekta preko jedinstvenog identifikacionog broja ili matičnog broja, ako zakonom, odnosno drugim propisom nije drugačije određeno.

Ovlaštena organizacija dužna je voditi evidenciju računa iz stava 1. ovog člana, koji su otvoreni u toj ovlaštenoj organizaciji, a ta evidencija se objedinjava u Jedinstvenom registru računa poslovnih subjekata (u daljem tekstu: Jedinstveni registar) koji je uspostavljen u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

Federalni ministar finansija (u daljem tekstu: Ministar) propisuje način vođenja i sadržaj evidencije računa poslovnih subjekata koji vodi ovlaštena organizacija.

Poslovni subjekt je dužan obavijestiti ovlaštenu organizaciju o svakoj promjeni podataka koji se vode u evidenciji računa ovlaštene organizacije, u roku od osam dana od dana promjene izvršene u odgovarajućim registrima.

Član 8.

Učesnik može imati otvorene račune kod više ovlaštenih organizacija, prema svom izboru.

Kod jedne ovlaštene organizacije poslovni subjekt može imati otvoren samo jedan račun za redovno poslovanje u konvertibilnim markama i po jedan račun za svaki organizacioni dio.

Kod jedne ovlaštene organizacije poslovni subjekt može imati otvoreno više računa za posebne namjene u skladu sa potrebama, odnosno propisima.

Ako poslovni subjekt u ovlaštenim organizacijama ima više od jednog računa za redovno poslovanje, dužan je odrediti račun (u daljem tekstu: glavni račun) na kojem će se izvršavati nalozi za plaćanje carina i carinskih dažbina, posebnih poreza-akciza, poreza na dodanu vrijednost, poreza na dohodak i drugih poreza po posebnim propisima, nalozi za plaćanje doprinosa iz plaća i na plaće, nalozi za ostale javne prihode po posebnim propisima, nalozi za prisilnu naplatu zakonskih obaveza i javnih prihoda, nalozi za naplatu vrijednosnih papira i instrumenata osiguranja plaćanja, te nalozi za izvršenje sudskih odluka i drugih izvršnih isprava (u daljem tekstu: nalozi za prisilnu naplatu) i voditi evidencija o neizvršenim nalogima za plaćanje.

Poslovni subjekt je dužan podnijeti zahtjev za određivanje glavnog računa ovlaštenoj organizaciji u pisanoj formi.

Ovlaštena organizacija ne može otvoriti račun poslovnom subjektu koji u Jedinstvenom registru ima blokiran račun.

Član 9.

Glavni račun poslovnog subjekta otvara se, po pravilu, u sjedištu poslovnog subjekta kod organizacionih dijelova ovlaštenih organizacija sa sjedištem u Federaciji ili organizacionih dijelova ovlaštenih organizacija iz Republike Srpske i Brčko Distrikta koji posluju u Federaciji i imaju dozvolu Agencije za obavljanje usluga platnog prometa. Ovlaštena organizacija vodi evidenciju računa poslovnih subjekata koji su otvorili račune u toj ovlaštenoj organizaciji uz navođenje propisane oznake za glavni račun.

Poslovni subjekt može promijeniti glavni račun i drugom redovnom računu kod druge ovlaštene organizacije dodijeliti status glavnog računa, uz podnošenje izjave u pisanoj formi ovlaštenoj organizaciji koja vodi glavni račun o određivanju drugog redovnog računa kao glavnog računa, izuzev u slučajevima kada na računu ima evidentirane naloge za prinudnu naplatu.

Zabranjeno je ovlaštenoj organizaciji da učesniku otvori skrivene račune i izda štedne knjižice ili pruži druge usluge koje omogućavaju, posredno ili neposredno, prikrivanje identiteta učesnika.

Član 10.

Ovlaštene organizacije dužne su u Jedinostveni registar dostavljati podatke o otvaranju i zatvaranju računa poslovnih subjekata, vrsti i statusu računa iz čl. 7. i 8. ovog zakona, kao i blokadi i deblokadi računa, kontinuirano, odmah nakon nastanka ovih promjena u evidencijama ovlaštenih organizacija, u skladu sa ovim Zakonom i propisima kojima se uređuje vođenje i sadržaj Jedinostvenog registra.

Ovlaštene organizacije dužne su u Jedinostveni registar izvršiti upis depozita koji predstavljaju kolateral, tj. instrumente osiguranja potraživanja.

Ovlaštena organizacija je dužna dostavljati u Jedinostveni registar za svaki račun poslovnog subjekta koji je otvoren u skladu sa propisima o unutrašnjem platnom prometu sljedeće podatke:

- 1) poslovno ime, odnosno naziv, matični broj i jedinstveni identifikacioni broj poslovnog subjekta,
- 2) broj računa poslovnog subjekta,
- 3) propisanu oznaku za vrstu računa i glavni račun, u skladu sa propisima o unutrašnjem platnom prometu,
- 4) podatak o blokadi i deblokadi računa poslovnog subjekta,
- 5) oblik organizovanja i šifru djelatnosti poslovnog subjekta,
- 6) oznaku entiteta, grada ili općine,
- 7) datum otvaranja i datum zatvaranja računa,
- 8) druge neophodne podatke.

Način i postupak dostavljanja podataka u Jedinostveni registar, vođenje i sadržaj Jedinostvenog registra, kao i način i postupak korištenja podataka iz Jedinostvenog registra propisano je aktima Centralne banke Bosne i Hercegovine.

Član 11.

Zatvaranje računa, ovlaštena organizacija vrši na zahtjev učesnika, u skladu sa ugovorom ili po službenoj dužnosti u skladu sa propisima koji za posljedicu imaju zatvaranje računa.

Prije zatvaranja računa za redovno poslovanje poslovnog subjekta moraju se zatvoriti svi računi njegovih organizacionih dijelova i njegovi računi za posebne namjene otvoreni u toj ovlaštenoj organizaciji.

Ovlaštena organizacija je obavezna propisati procedure za postupanje sa neaktivnim računima i ugovorom sa učesnicima urediti odnose iz istog osnova.

Zatvaranje računa i gašenje platne kartice fizičkom licu ovlaštena organizacija vrši bez naknade.

Član 12.

Glavni račun poslovnog subjekta na teret kojeg su evidentirani neizvršeni nalozi za prisilnu naplatu ne može se zatvoriti ako taj poslovni subjekt nema otvoren račun za redovno poslovanje u drugoj ovlaštenoj organizaciji i nije podnio dokaz iz člana 9. stav 2. da je drugi redovni račun odredio kao glavni račun.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, glavni račun za redovno poslovanje može se zatvoriti na osnovu propisa o stečaju. U tom se slučaju nalozi za plaćanje iz stava 1. ovog člana evidentiraju na novim računima stečajnog dužnika na koje se prenose

sredstva s ugašenih računa, a koje otvara stečajni upravnik.

Ako poslovni subjekt ima više od jednog računa za redovno poslovanje, neizvršene naloge iz stava 1. ovog člana koji glase na teret glavnog računa, računa koji se zatvara, ovlaštena organizacija dostavlja drugoj ovlaštenoj organizaciji u kojoj poslovni subjekt ima otvoren račun za redovno poslovanje u smislu člana 8. stava 4. ovog zakona kao i informaciju o iznosu realizovanih naloga prisilne naplate s glavnog računa koji se zatvara.

Ovlaštene organizacije vraćaju poslovnom subjektu, čiji su računi zatvoreni, neizvršene naloge za plaćanje koji su izdati od poslovnog subjekta, a isti se ne odnose na prisilnu naplatu.

IV. NAČIN I OBLICI PLAĆANJA

Član 13.

Poslovni subjekt dužan je novčana sredstva voditi na računima kod banaka i sva plaćanja obavljati preko tih računa.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine će propisati uslove i način plaćanja gotovim novcem.

Plaćanja preko računa učesnika obavljaju se na osnovu naloga za plaćanje.

Nalog za plaćanje je безусловna instrukcija data ovlaštenoj organizaciji da izvrši plaćanje ili naplati određeni iznos novca sa naznačenog računa.

Nalog za plaćanje daje se u pisanoj formi ili elektronski na obrascima unutrašnjeg platnog prometa u skladu sa zakonom kojim se regulišu platne transakcije i propisima kojima se regulišu elektronsko plaćanje i elektronski dokumenti. Nalog može biti i u obliku zahtjeva koji je potpisalo i pečatom ovjerilo ovlašteno lice.

Član 14.

Plaćanja s računa obavljaju se tako da platilac daje nalog za plaćanje na teret svoga računa, a u korist računa primatelja.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, nalog za plaćanje u korist računa primaoca, a na teret računa platioca mogu dati:

- 1) povjerioci – na osnovu naplate dospjelih vrijednosnih papira i dospjelih instrumenata osiguranja plaćanja i ostalih propisanih ili ugovorenih ovlaštenja,
- 2) organi i institucije, na osnovu zakonskih ovlaštenja,
- 3) ovlaštene organizacije, na temelju sudskih odluka i drugih izvršnih isprava te zakonskih ovlasti.

Nalozi za prisilnu naplatu iz stava 2. ovog člana trebaju glasiti na račun koji je platilac, u skladu s članom 8. stav 4. ovog zakona, odredio za izvršenje tih naloga.

Osim naloga za plaćanje iz stava 2. tačke 3. ovog člana, ovlaštena organizacija može dati nalog za plaćanje na teret računa platioca na osnovu ugovornih ovlasti dobivenih od platioca.

Zabranjeno je korištenje sredstava koja platilac ima na računima kod ovlaštenih organizacija, a koja su blokirana na osnovu naloga za prisilnu naplatu.

Član 15.

Naloge za plaćanje potpisuju ovlaštena lica učesnika, odnosno druga ovlaštena lica u slučajevima davanja naloga iz člana 14. st. 2. i 4. ovog zakona.

Naloge za plaćanje iz člana 14. ovog zakona nalogodavci podnose na izvršenje ovlaštenoj organizaciji u kojoj se vodi račun platioca, izuzev naloga navedenih u stavu 3. istog člana koji glase na teret glavnog računa platioca.

Ovlaštene organizacije su obavezne prilikom prijema naloga za plaćanje primiti iste ukoliko su popunjeni na propisan način.

Kod primitka naloga za plaćanje ovlaštena organizacija je dužna utvrditi identitet nalogodavca. Način identifikacije nalogodavca određuje ovlaštena organizacija.

Član 16.

Načini plaćanja su: bezgotovinsko, gotovinsko i obračunsko.

Bezgotovinsko plaćanje je prijenos sredstava s računa platioca na račun primaoca.

Gotovinsko plaćanje je izravna predaja gotovog novca između učesnika, uplata gotovog novca na račun i isplata gotovog novca s računa u skladu s propisom iz člana 13. stav 2. ovog zakona.

Član 17.

Uplata gotovog novca na račun i isplata gotovog novca s računa realizuju se nalogom za plaćanje.

Nalog za uplatu gotovog novca na račun može se podnijeti svim ovlaštenim organizacijama bez obzira gdje se vodi račun u korist kojeg se obavlja uplata.

Nalog za isplatu gotovog novca s računa podnosi se ovlaštenoj organizaciji i koja vodi račun platioca.

Fizičko lice može ovlaštenoj organizaciji usmenim putem, neposredno prije obavljanja transakcije, dati nalog za uplatu ili nalog za isplatu sa računa.

Član 18.

Zabranjeno je poslovnim subjektima da izmiruju svoje obaveze gotovim novcem ako imaju blokirane račune u skladu sa ovim zakonom ili ako je u suprotnosti sa Odlukom o načinu plaćanja gotovim novcem, a gotov novac ostvaren obavljanjem registrovane djelatnosti dužni su položili na račune u ovlaštenim organizacijama u skladu sa propisima člana 13. stav 2. ovog zakona.

Član 19.

Obračunsko plaćanje je namirenje međusobnih novčanih obaveza i potraživanja između učesnika bez upotrebe novca.

Obračunsko plaćanje obavlja se kompenzacijom, cesijom, asignacijom, preuzimanjem duga te drugim oblicima međusobnih namira obaveza i potraživanja u skladu sa zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi.

Poslovni subjekt ne može obavljati obračunsko plaćanje iz stava 2. ovog zakona ako je u trenutku plaćanja blokiran bilo koji od računa za redovno poslovanje po osnovu naloga za prisilnu naplatu.

Član 20.

Obaveze izmirene obračunskim plaćanjem evidentiraju se preko redovnog računa poslovnog subjekta kod ovlaštene organizacije, najmanje jednom u petnaest dana, odnosno dva puta do kraja mjeseca.

V. IZVRŠENJE PLAĆANJA

Član 21.

Ovlaštena organizacija je dužna izvršiti nalog za plaćanje iz člana 14. st. 1. i 4. ovog zakona, ako na računu platioca postoje sredstva za pokriće tog naloga.

Pokrićem na računu smatra se stanje na računu od prethodnog dana uvećano za priliv sredstava tokom dana i za sredstva na osnovu ugovora s ovlaštenom organizacijom o dozvoljenom negativnom saldu na računu te umanjeno za plaćanja u tom danu do vremena utvrđivanja pokrića.

Zabranjeno je platiocu da vrši plaćanja preko računa kod ovlaštenih organizacija, ako imaju blokirane račune.

Član 22.

Naloge za plaćanje iz člana 14. stava 1. i 4. ovog zakona za čije izvršenje na dan prijema naloga nema pokrića na računu platioca, ovlaštena organizacija može vratiti nalogodavcu.

U slučaju insolventnosti (pravno lice je insolventno ako na računu kod ovlaštene organizacije za obavljanje unutrašnjeg platnog prometa nema dovoljno sredstava za isplatu svih naloga, odnosno osnova za naplatu na dan dospijeca) nalogodavac je dužan da poštuje redosljed prioriteta.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, ovlaštena organizacija neće vratiti naloge za prisilnu naplatu date na osnovu člana 14. st. 2. i 3., i te naloge ovlaštena organizacija evidentira i izvršava, nakon osiguranja pokrića, prema sljedećem redosljedu prioriteta:

1. nalozi za plaćanje i osnove za naplatu carina i carinskih dažbina, posebnih poreza-akciza, poreza na dodanu vrijednost, poreza na dohodak i drugih poreza, po posebnim propisima - prema vremenu primitka;
2. nalozi za plaćanje i osnove za naplatu doprinosa iz plaća i na plaće - prema vremenu primitka;
3. nalozi za plaćanje i osnove za naplatu ostalih javnih prihoda, po posebnim propisima - prema vremenu primitka;
4. nalozi za plaćanje i osnove za naplatu po drugim izvršnim odlukama organa uprave i sudskih organa – prema vremenu primitka;
5. nalozi povjerioca na osnovu dospjelih vrijednosnih papira, mjenica ili ovlaštenja koje je dužnik dao svojoj ovlaštenoj organizaciji i svom povjeriocu – prema vremenu primitka;
6. ostali osnovi za naplatu.

Nalozi za prisilnu naplatu iz sljedećeg reda prioriteta mogu se izvršavati tek po izvršenju svih naloga za prisilnu naplatu iz prethodnog reda prioriteta, uključujući i naloge za prisilnu naplatu koji su primljeni u međuvremenu.

Ovlaštena organizacija koja vodi glavni račun poslovnog subjekta dužna je voditi evidenciju o redoslijedu prijema naloga za prisilnu naplatu istog prioriteta iz stava 3. ovog člana prema danu i satu njihovog prijema i da ih po tom redoslijedu izvršava.

Ovlaštena organizacija koja vodi glavni račun poslovnog subjekta obavještava povjerioca, na njegov pisani zahtjev, o redoslijedu naplate njegovog potraživanja.

Podnesene naloge poslovnog subjekta koji se ne odnose na prisilnu naplatu ovlaštene organizacije ne mogu izvršavati prije izvršenja svih naloga za prisilnu naplatu iz stava 3. ovog člana i deblokade svih računa poslovnog subjekta.

Član 23.

Ovlaštena organizacija koja vodi glavni račun poslovnog subjekta izvršava naloge za prisilnu naplatu, date u skladu sa članom 14. st. 2. i 3. ovog zakona, do iznosa određenog u nalogu iz svih sredstava na računima poslovnog subjekta u konvertibilnim markama koji su otvoreni u toj ovlaštenoj organizaciji, osim sredstava koja se nalaze na računima banaka koje se nalaze u postupku privremene uprave i likvidacije i osim sredstava koja su izuzeta od izvršenja po drugom osnovu.

U nedostatku sredstava za potpuno izvršenje naloga za plaćanje iz stava 1. ovog člana, ovlaštena organizacija koja vodi glavni račun poslovnog subjekta naloge izvršava djelimično. U periodu djelimičnog izvršenja naloga za prisilnu naplatu ovlaštena organizacija koja vodi glavni račun drži blokirane sve račune u konvertibilnim markama i devizne račune poslovnog subjekta otvorene u toj ovlaštenoj organizaciji.

Član 24.

Ako na računima platioca nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga iz člana 22. stav 2. ovog zakona, a platilac ima otvorene račune kod drugih ovlaštenih organizacija, ovlaštena organizacija koja vodi glavni račun platioca na koji glase nalozi za plaćanje upućuje zahtjev drugim ovlaštenim organizacijama isti dan, odnosno najkasnije idući radni dan, za blokadu svih računa u konvertibilnim markama i deviznih računa platioca koji se vode u tim ovlaštenim organizacijama.

Druga ovlaštena organizacija dužna je postupiti po zahtjevu ovlaštene organizacije iz stava 1. ovog člana i blokirati sve račune platioca koji se vode kod nje, do obavijesti ovlaštene organizacije iz stava 1. ovog člana o prestanku blokade računa. Podatke o blokadi računa poslovnog subjekta dužna je dostaviti u Jedinostveni registar.

Sredstva platioca na računima organizacionih dijelova i sredstva na računima za posebne namjene koriste se za izvršenje naloga za prisilnu naplatu, osim sredstava banaka koje su u postupku privremene uprave i likvidacije, sredstava koja su ugovorom o kreditu određena kao osiguranje konkretnog kredita i sredstava koja su izuzeta od izvršenja po drugim osnovama.

Ovlaštene organizacije neće izvršiti prijenos sredstava s blokiranih računa učesnika ako su ta sredstva izuzeta od izvršenja propisom koji uređuje izvršni postupak ili drugim propisima.

Računi javnih prihoda na koje se vrše uplate javnih prihoda na ime Bosne i Hercegovine, Federacije, kantona, gradova i općina s kojih se vrši raspodjela na račune korisnika javnih prihoda ne mogu se blokirati i sredstva na ovim računima izuzimaju se od izvršenja naloga za prinudnu naplatu.

Način i postupak izvršenja naloga za plaćanje iz ovog člana propisuje Ministar.

Član 25.

Platilac je dužan odmah ili prvi radni dan nakon primitka obavijesti od ovlaštene organizacije o blokadi računa dati nalog za prijenos sredstava s blokiranih računa na njegov glavni račun na kojem su evidentirani neizvršeni nalozi za prisilnu naplatu ili dati nalog za rezervisanje sredstava do potpunog okončanja izvršnog postupka.

Ako platilac ne postupi shodno stavu 1. ovog člana, ovlaštene organizacije kod kojih isti ima blokirane račune ispostaviti će naloge za prijenos sredstava s blokiranih računa u konvertibilnim markama na glavni račun u visini iznosa blokade računa.

Ako na računima platioca u konvertibilnim markama nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za prisilnu naplatu, ovlaštene organizacije ispostaviti će naloge za prijenos sredstava u visini iznosa blokade računa sa svih blokiranih deviznih i računa za posebne namjene otvorenih u tim ovlaštenim organizacijama, osim ako drugim zakonom nije drugačije određeno.

Ovlaštena organizacija koja vodi glavni račun platioca dužna je odmah, nakon potpunog izvršenja naloga za prisilnu naplatu, obavijestiti druge ovlaštene organizacije o tom izvršenju, radi deblokade sredstava poslovnog subjekta na računima kod tih ovlaštenih organizacija.

Nakon prijema obavijesti o prestanku blokade računa poslovnog subjekta (platioca) iz stava 4. ovog člana, ovlaštene organizacije iz stava 3. ovog člana dužne su deblokirati sve njegove račune i promijeniti oznaku o blokadi računa u evidenciji računa poslovnih subjekata koji vodi ovlaštena organizacija i Jedinostveni registar.

Član 26.

Ako nalog za prisilnu naplatu glasi na teret drugog računa platioca, a ne na teret glavnog računa platioca, ovlaštena organizacija koja vodi taj račun izvršava naloge za plaćanje po navedenim osnovama do iznosa pokrića na računima platioca koji se vode u toj ovlaštenoj organizaciji u skladu s članom 22. ovog zakona. Neizvršene naloge za prisilnu naplatu ovlaštena organizacija dostavlja najkasnije idući radni dan, na izvršenje ovlaštenoj organizaciji koja vodi glavni račun platioca i račun ostaje blokirani do prijema obavijesti ovlaštene organizacije kod koje je otvoren glavni račun da su izmirene obaveze po osnovu prisilne naplate.

Banka, koja vodi glavni račun platioca, primljene naloge za prisilnu naplatu izvršava na osnovu isprava iz člana 14. stav 2. tačka 3. te čl. 22. i 23. ovog zakona.

Banka, koja ima otvorene nerezidentne račune iz člana 5. stav 3. ovog zakona, dužna je da primljene naloge za prinudnu naplatu izvršava u skladu sa čl. 22. i 23. ovog zakona, a u slučaju nedostatka sredstava na ovim računima za potpuno izvršenje naloga, ova i druge banke dužne su postupati na način propisan čl. 24. do 27. ovog zakona.

Član 27.

Ako poslovni subjekt na dan isteka ugovora o oročenju njegovih sredstava kod banke ima na računu evidentirane nenamirene obaveze iz člana 14. stav 2. i 3. ovog zakona, banka ne može produžiti ugovor o oročenju sredstava.

U ugovoru o oročenim sredstvima zaključenim sa učesnikom, ovlaštena organizacija je dužna unijeti odredbu o raskidu ugovora i obavezi prijenosa oročenih sredstava, zajedno s pripadajućim kamatama do momenta raskida ugovora, na glavni račun poslovnog subjekta radi izvršenja naloga za prisilnu naplatu u skladu s ovim zakonom.

U slučaju da na računima u konvertibilnim markama, devizama i računima za posebne namjene nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za prisilnu naplatu ovlaštene organizacije kod kojih se vode oročena sredstva tog učesnika koji ima blokirane račune obavezne su u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršni postupak, raskinuti ugovor i oročena sredstva do visine blokade doznačiti na glavni račun platioca radi izvršenja naloga za prisilnu naplatu iz člana 14. st. 2. i 3. ovog zakona, isključivo i samo po zahtjevu ovlaštene organizacije kod koje se vodi glavni račun.

Ovlaštena organizacija iz stava 2. ovog člana obavezna je na glavni račun doznačiti i iznos dospjelih kamata, koje prema ugovoru o oročenim sredstvima pripadaju učesniku do momenta raskida ugovora, radi izvršenja naloga za prisilnu naplatu u skladu sa ovim zakonom.

Poslovni subjekt u vezi sa st. 2. i 3. ovog člana može, radi izvršenja naloga za prisilnu naplatu, raskinuti ugovor o oročenim sredstvima zaključen s bankom.

Izuzetno, ugovori o namjenski oročenim sredstvima za osiguranje plasmana su izuzeti iz postupanja po nalogima prisilne naplate.

Član 28.

Ovlaštena organizacija je dužna čuvati naloge za plaćanje i druge dokumente na osnovu kojih su evidentirane promjene na računima u ovlaštenoj organizaciji, u rokovima koji su utvrđeni propisima o arhivskoj djelatnosti i propisima o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Dokumentacija iz stava 1. ovog člana čuva se u izvornom obliku ili na drugi prikladan način.

Član 29.

Ovlaštena organizacija i učesnici odgovorni su i snose štetu koja može nastati obavljanjem poslova platnog prometa.

Ovlaštena organizacija je odgovorna i snosi štetu:

- 1) ako na dan valute ne izvrši nalog za plaćanje koji je primljen u propisanom roku, koji sadrži sve propisane elemente i za čije izvršenje postoji pokriće na računu platioca,
- 2) ako nalog za plaćanje ne izvrši u skladu s propisanim redoslijedom plaćanja,
- 3) ako pogrešno tereti ili odobri račun u ovlaštenoj organizaciji,
- 4) ako pogrešno obradi podatke s naloga za plaćanje,
- 5) ako ne postupi u skladu s odredbama člana 24. -27. ovog zakona,
- 6) za štetne posljedice koje proiziđu iz ugovornih ovlaštenja trećim stranama za obavljanje poslova platnog prometa.

Nalogodavac je odgovoran i snosi štetu:

- 1) ako nalog za plaćanje ne sadrži sve propisane podatke,
- 2) ako nalog za plaćanje ne sadrži ispravne podatke,
- 3) ako je nalog za plaćanje, zbog nepostojanja računa navedenog u nalogu, odbijen,
- 4) ako nalog za plaćanje nije izvršen na dan valute zbog nedostatka sredstava na njegovim računima,
- 5) ako nalog za plaćanje nije izvršen na dan valute radi podnošenja banci nakon isteka propisanog roka.

VI. IZVJEŠTAVANJE

Član 30.

Ovlaštene organizacije su obavezne staviti na raspolaganje učesnicima izvještaje o svim promjenama i stanju računa u skladu s ugovorom o otvaranju i vođenju računa.

Ako rok za dostavu izvještaja nije ugovoren, ovlaštene organizacije dostavljaju ili stavljaju na raspolaganje učesnicima izvještaje o stanju i promjenama po računima s podacima o izvršenim plaćanjima, najkasnije idući radni dan od dana nastanka promjene na računu.

Član 31.

Zabranjeno je ovlaštenim organizacijama da učesnicima naplaćuju pružene informacije iz člana 5. stav 5.

Dozvoljeno je ovlaštenim organizacijama i učesnicima da se dogovore o troškovima za dodatno ili češće dostavljanje informacija ili njihov prijenos putem sredstava komunikacije koja nisu navedena u ugovoru, a koje zahtijeva učesnik.

Troškovi ovlaštenih organizacija za informacije iz stava 2. ovog člana moraju biti primjereni i u skladu sa stvarnim troškovima ovlaštenih organizacija.

Član 32.

Ovlaštene organizacije dužne su da, na osnovu naloga i druge dokumentacije platnog prometa, vode evidenciju o obavljenom unutrašnjem platnom prometu, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Podaci o promjenama i stanju na računima učesnika kod ovlaštenih organizacija predstavljaju poslovnu tajnu, kao i drugi podaci za koje je drugim zakonom utvrđeno da su tajni.

Član 33.

Ovlaštene organizacije dužne su nadležnim organima, na njihov pismeni zahtjev, dostaviti podatke i informacije o obavljenom unutrašnjem platnom prometu, u skladu sa ovim zakonom.

Podaci o promjenama i stanju na računu učesnika, kao i drugi podaci, mogu se dati drugom učesniku uz pisanu saglasnost učesnika na kojeg se ti podaci odnose.

Član 34.

Ovlaštene organizacije i učesnici su dužni da u postupku otkrivanja, sprečavanja i istraživanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u poslovima unutrašnjeg platnog prometa primjenjuju odredbe posebnog zakona koji uređuje ovu oblast i utvrđuje mjere i njihovu odgovornost.

Ovlaštene organizacije mogu, u skladu sa posebnim zakonom, vršiti obradu osobnih podataka učesnika s kojima raspolažu u obavljanju svoje djelatnosti, u svrhu sprečavanja i istraživanja prevara u platnom prometu.

VII. NADZOR

Član 35.

Nadzor nad obavljanjem poslova platnog prometa banaka vrši Agencija i drugi kontrolni organi u skladu sa odredbama ovog i posebnih zakona kojima se uređuje njihovo poslovanje i nadležnost.

Kontrolu učesnika platnog prometa vrše nadležni kontrolni organi, u skladu sa odredbama ovog i posebnih zakona kojima se uređuje nadležnost i ovlasti ovih kontrolnih organa.

U okviru svoje nadležnosti Agencija i kontrolni organi, sarađuju u vršenju nadzora obavljanja platnog prometa i u primjeni ovog i drugih zakona.

Član 36.

U provođenju nadzora i primjeni ovog zakona, Agencija poduzima sljedeće:

- 1) zahtijeva od banaka da pruže sve informacije potrebne za praćenje usklađenosti obavljanja poslova platnog prometa s ovim zakonom i drugim propisima,
- 2) obavlja izravan nadzor u bankama i njihovim organizacionim dijelovima ili u bilo kojem agentu, procesoru trećoj strani,
- 3) daje preporuke i smjernice i po potrebi obavezujuće naloge,
- 4) poduzima mjere i pokreće postupke protiv banaka u slučaju nepridržavanja odredaba ovog i drugih zakona koji regulišu platni promet i platne transakcije.

VIII. KAZNE NE ODREDBE

Član 37.

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 KM do 15.000 KM kaznit će se za prekršaj banka ako:

- a) učesniku otvori račune i vodi evidenciju suprotno članu 7. ovog zakona,
- b) poslovnom subjektu otvori glavni račun suprotno članu 9. stav 1. ovog zakona,
- c) učesniku zatvori račune suprotno čl. 11. i 12. ovog zakona,
- d) poslovnom subjektu, čiji su računi blokirani, izvrši plaćanja i otvara nove račune suprotno članu 8. stav 6. i 14. stav 5. ovog zakona,
- e) ne daje naloge za plaćanje s računa učesnika propisane članom 14. stav 2. tačka 3) ovog zakona,
- f) ne izvrši naloge za plaćanje u skladu sa odredbama člana 21. stav 1. ovog zakona,
- g) ne izvrši naloge za prinudnu naplatu u skladu sa članom 22. st. 1. do 3. i članom 23. ovog zakona,
- h) izvrši naloge za plaćanje, a koji se ne odnose na prinudnu naplatu, suprotno članu 22. stav 5. ovog zakona,
- i) ne postupi u skladu s članom 24. i članom 25. st. 2. do 5. ovog zakona,
- j) sa blokiranih računa izvrši prijenos sredstava, koja su izuzeta od izvršenja, u skladu sa članom 24. stav 4. ovog zakona,
- k) ne razroči oročena sredstva poslovnog subjekta u skladu sa članom 27. st. 2. do 4. ovog zakona,
- l) ne izvrši naloge za prinudnu naplatu u skladu sa članom 26. ovog zakona,
- m) ne postupi u skladu sa članom 40. st. 3. i 4. ovog zakona.

Za prekršaje iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u banci novčanom kaznom u iznosu od 1.500 KM do 3.000 KM.

Novčanom kaznom od 5.000 KM do 10.000 KM za prekršaj kaznit će se banka ako:

- a) prije zaključenja ugovora ne informiše učesnika o svim bitnim uslovima korištenja usluge u skladu sa članom 5. stav 5. ovog zakona,

- b) izmijeni odredbe ugovora suprotno članu 5. stav 6. ovog zakona,
- c) ne izdaje naloge za plaćanje u skladu sa članom 15. stav 1. ovog zakona,
- d) povjerioca, na njegov zahtjev, ne obavijesti o redoslijedu naplate njegovog potraživanja u skladu sa članom 22. stav 5. ovog zakona,
- e) ne čuva dokumentaciju i podatke u skladu sa članom 28. ovog zakona,
- f) učesnika ne izvještava u skladu sa članom 30. ovog zakona i postupa suprotno članu 31. ovog zakona,
- g) ne postupi s dokumentacijom i podacima o obavljenom platnom prometu u skladu sa čl. 32. i 33. ovog zakona.

Za prekršaje iz stava 3. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u ovlaštenoj organizaciji novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 1.500 KM.

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj poslovni subjekt ako:

- a) ne otvori račune za plaćanja i novčana sredstva ne drži na računima u skladu sa članom 5. stav 1. ovog zakona,
- b) ne odredi glavni račun u skladu sa članom 8. stav 4. ovog zakona i ne postupi u skladu sa članom 9. ovog zakona,
- c) vrši plaćanja suprotno članu 14. stav 5. ovog zakona
- d) vrši plaćanje u gotovom novcu suprotno čl. 16. i 18. ovog zakona,
- e) vrši obračunsko plaćanje suprotno čl. 19. i 20. ovog zakona,
- f) ne postupi u skladu sa članom 40. st. 1. i 2. ovog zakona.

Za prekršaje iz stava 5. ovog člana kaznit će se odgovorno lice poslovnog subjekta novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 1.500 KM.

Novčanom kaznom u iznosu od 2.500 KM do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj poslovni subjekt ako:

- a) ne otvori račune u skladu sa čl. 6. i 7. ovog zakona,
- b) ne obavijesti ovlaštenu organizaciju o promjeni podataka koji se vode u evidenciji računa ovlaštene organizacije u skladu sa članom 32. stav 2. ovog zakona.

Za prekršaje iz stava 7. ovog člana kaznit će se odgovorno lice poslovnog subjekta novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 1.500 KM.

Član 38.

Agencija ili drugi kontrolni organi u postupku kontrole izdaju prekršajne naloge ili podnose zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u slučajevima predviđenim ovim zakonom, u skladu sa propisima kojima se uređuje prekršajni postupak.

Prekršajni postupak protiv poslovnog subjekta, osim organa iz stava 1. ovog člana, može pokrenuti i ovlaštena organizacija u slučaju da u postupku obavljanja platnog prometa utvrdi prekršaj.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 39.

Poslovni subjekti koji imaju prije stupanja na snagu ovog zakona otvorene račune u bankama dužni su da iste usklade prema članu 7. ovog zakona ili otvore nove račune i odrede glavni račun u skladu sa članom 8. ovog zakona, u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Poslovni subjekti iz stava 1. ovog člana dužni su podnijeti zahtjev bankama za zatvaranje svih računa koji nisu u skladu sa članom 8. ovog zakona i izvršiti prijenos sredstava na račune iz stava 1. ovog člana.

Računi poslovnih subjekata na kojima su evidentirani neizvršeni nalozi za prisilnu naplatu iz člana 14. stav 2. ovog zakona ne mogu se zatvoriti ako poslovni subjekti nemaju otvorene račune za redovno poslovanje u drugim bankama. U slučaju da imaju otvorene račune, banka postupa u skladu s članom 12. stav 3. ovog zakona.

Ako poslovni subjekti ne postupe u skladu sa stavom 1. ovog člana, ovlaštene organizacije izvršit će blokadu svih otvorenih računa poslovnih subjekata i zabraniti raspolaganje sredstvima, do postupanja poslovnih subjekata u skladu sa ovim zakonom.

Član 40.

Vlada će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti propis iz člana 13. ovog zakona.

Ministar financija će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti:

- a) podzakonski propis kojim se uređuje način vođenja i sadržaj evidencija računa poslovnih subjekata koji vodi ovlaštena organizacija iz člana 7. ovog zakona,
- b) podzakonski propis kojim se uređuje način i postupak izvršenja naloga za prisilnu naplatu preko računa ovlaštenih organizacija iz člana 24. stav 6. ovog zakona.

Do donošenja podzakonskih akata iz st. 1. i 2. ovog člana, primjenjivat će se podzakonski propisi koji su važili do dana stupanja na snagu ovog zakona, ako nisu u suprotnosti s ovim zakonom.

Član 41.

Početak primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o finansijskom poslovanju („Službene novine Federacije“ br.: 2/95,13/00 i 29/00).

Član 42.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“, a početak će se primjenjivati od isteku 120 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

OBRAZLOŽENJE

USTAVNI OSNOV

Ustavi osnov za donošenje zakona o unutrašnjem platnom prometu je u članu III. 1. tačka c. koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI i članu IV. A 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine donošenje propisa o finansijama, a Parlament Federacije BiH uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje zakona o vršenju dužnosti u federalnoj vlasti.

RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Obavljanje poslova platnog prometa je regulisano Zakonom o platnim transakcijama i Zakonom o finansijskom poslovanju. Od prijenosa poslova platnog prometa sa Zavoda za platni promet na komercijalne banke i Centranu banku BiH (početkom 2001. godine), zakonski okvir kojim se uređuje platni promet nije unapređivan i pored prisutnih problema i nedostataka u njegovom funkcionisanju u praksi.

Najznačajnije manjkavosti u obavljanju postojećeg platnog prometa odnose se na neuspostavljen sistem za efikasnu prisilnu naplatu s računa dužnika, odnosno naplatu na osnovu sudskih rješenja i drugih izvršnih isprava, naloga za plaćanje zakonskih obaveza i javnih prihoda, naloga povjerioca u skladu s instrumentima osiguranja, dospjelih vrijednosnih papira, mjenica i ostalih osnova za naplatu, što otežava naplatu potraživanja, a time se doprinosi finansijskoj nedisciplini. Na ovaj način se ne osigurava zaštita povjerioca, već dužnika.

Iz navedenih razloga potrebno je zakonom regulisati i unaprijediti postupak prinudne naplate i uspostaviti mehanizam koji će, u situaciji neplaćanja obaveza dužnika, osigurati blokadu svih sredstava na njegovim računima kod ovlaštenih organizacija, do konačnog izmirenja duga. Također, potrebno je odrediti vrste i namjene računa koje učesnici mogu otvoriti u platnom prometu, obavezati poslovne subjekte da sva plaćanja obavljaju preko računa za redovno poslovanje i odrede jedan račun kao glavni račun, preko kojega će se izvršavati nalozi za prinudnu naplatu i voditi evidencija neizmirenih obaveza po ovom osnovu. Predviđeno je da svi nalozi za prinudnu naplatu glase na glavni račun poslovnog subjekta i dostavljaju se na izvršenje banci koja vodi glavni račun. U nedostatku sredstava na glavnom računu, ova banka upućuje zahtjev drugim bankama za blokadu svih računa dužnika u konvertibilnim markama i devizama do izmirenja njegovog duga i deblokade računa. Radi izvršenja naloga za prisilnu naplatu, u uslovima blokade računa, poslovnom subjektu zabranjena su sva druga plaćanja, uključujući i ugovaranje obračunskog načina plaćanja (kompensacija, cesija, asignacija i drugo) i plaćanja gotovim novcem, kao i otvaranje novih računa od strane banaka. Prilikom definiranja ovakvih zabrana, poslovnom subjektu uzimaju se u obzir odredbe zakona koji uređuje izvršni postupak i prisilno izvršenje novčanih potraživanja s računa izvršenika. Podaci o otvorenim računima, vrsti računa i glavnom računu, kao i blokadi i deblokadi računa poslovnog subjekta vode se i ažuriraju u Jedinostvenom registru računa poslovnih subjekata uspostavljenom pri Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Registar će predstavljati centralnu bazu podataka o otvorenim računima poslovnih subjekata, vrsti i statusu računa, blokadi i slično.

Rješenje za prisilnu naplatu, koje je predloženo u zakonu smješteno je u okviru postojećeg sistema platnog prometa u poslovnim bankama, koje već obavljaju ove poslove, što ne zahtijeva formiranje nove institucije koja bi bila zadužena za prisilnu

naplatu. U ovom pravcu, ovim Zakonom obavezane su ovlaštene organizacije da ažurno dostavljaju podatke o otvorenim računima u Jedinствени registar računa poslovnih subjekata, a Centralna banka Bosne i Hercegovine je nadležna za ažurnost i dostupnost baze podataka korisnicima ovog registra.

Prilikom formulisanja odredbi predloženog Nacrta zakona, sagledana je regulativa i dobra praksa zemalja u okruženju i ugrađena su načela izvršenja prisilne naplate, koja su prilagođena uslovima domaćeg tržišta.

Također, ugrađena su rješenja iz legislative Evropske unije u oblasti platnog prometa i zaštite korisnika ovih usluga, posebno iz Direktive o uslugama platnog prometa na unutrašnjem tržištu (2007/64/EC), te Direktive o sprečavanju korištenja finansijskog sistema u svrhe pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (2005/60/ES). U cilju transparentnog i pravovremenog informisanja učesnika platnog prometa, utvrđene su obaveze ovlaštenim organizacijama u zasnivanju odnosa i zaključivanju ugovora sa korisnicima.

Usvajanjem predloženog Zakona o unutrašnjem platnom prometu, u kojem su objedinjene i odredbe o finansijskom poslovanju, i primjenom postojećeg Zakona o platnim transakcijama, postojeći sistem platnog prometa se unapređuje u skladu sa međunarodnim standardima i pozitivnom praksom iz okruženja, a primjena će zasigurno rezultirati jačanjem finansijske discipline i zaštite povjerilaca.

Kako bi se osiguralo nesmetano obavljanje platnog prometa poslovnih subjekata, efikasnija prisilna naplata u oba entiteta, imajući u vidu jedinstveni ekonomski prostor u Bosni i Hercegovini, u saradnji s Ministarstvom finansija pripremljen je radni tekst zakona koji je dostavljen na konsultacije s Agencijom za bankarstvo Federacije BiH i Udruženjem banaka. Nakon uvažavanja i ugrađivanja određenih sugestija i prijedloga, tekst zakona je dostavljen i Centralnoj banci BiH.

USKLAĐENOST S EVROPSKIM DIREKTIVAMA

Materiju Nacrta zakona u dijelu primarnih izvora prava Evropske unije uređuje Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, Treći dio – Politike i unutrašnje aktivnosti Unije, Naslov IV. – Slobodno kretanje ljudi, usluga i kapitala, Glava 2 – Pravo poslovnog nastana, član 53. stav 1. (nekadašnji član 47. stav 2. UEZ), Glava 4 – Kapital i platni promet, član 63. (nekadašnji član 56. UEZ, Naslov VII. – Opća pravila o konkurenciji, oporezivanju i približavanju zakona, Glava 3 – Približavanje zakona, član 114. (nekadašnji član 95. UEZ) / Treaty on the Functioning of the European Union, Part Three – Union Policies and Internal actions, Title IV. – Free Movement of Persons, Services and Capital, Chapter 2 – Right of Establishment, Article 53 Paragraph 1 (ex Article 47 Paragraph 2 TEC), Chapter 4 – Capital and payments, Article 63 (ex Article 56 TEC) ; Title VII – Common rules on competition, taxation and approximation of laws, Chapter 3 – Approximation of laws, Article 114 (ex Article 95 TEC).

U dijelu sekundarnih izvora prava Evropske unije, obrađivač je pravilno identificirao i vršio djelimično transponisanje odredbi sljedećih izvora:

- Direktivu 2007/64/EZ Evropskoga parlamenta i Vijeća od 13. novembra 2007. godine o uslugama platnog prometa na unutaršnjem tržištu kojom se izmjenjuju i dopunjuju Direktive 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te se ukida Direktiva 97/5/EZ, prečišćena verzija 2009-12-07 (Directive 2007/64/EC of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on payment services in the internal market amending Directives 97/7/EC, 2002/65/EC, 2005/60/EC and 2006/48/EC and repealing Directive 97/5/EC Consolidated version 2009-12-07);

- Direktivu 2005/60/EC Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. oktobra 2005. sprječavanju korištenja finansijskog sistema u svrhe pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, prečišćena verzija 2011-01-04 (Directive 2005/60/EC of the European Parliament and of the Council of 26 October 2005 on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing (Text with EEA relevance) consolidated version 2011-01-04);

Osnovni cilj Direktive 2007/64/EC je da se utvrde uslovi, pravila poslovanja i obaveze pružalaca usluga platnog prometa.

Napominjemo da će se donošenjem ovog zakona doprinijeti ispunjavanju obaveza iz čl. 60, 82. i 89. SSP.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Čl. 1. i 2. definiran je sadržaj zakona, pojam unutrašnjeg platnog prometa, pojam plaćanja, određeni su učesnici u platnom prometu, poslovni subjekti i ovlaštene organizacije koje obavljaju platni promet.

Članom 3. definirane su ovlaštene organizacije i njihove obaveze osiguranja primjene zakona i drugih propisa koji uređuju ravnopravnost učesnika, zaštitu interesa vlasnika novca i tajnost podataka.

Članom 4. propisani su poslovi platnog prometa koje obavljaju ovlaštene organizacije.

Članom 5. utvrđena je obaveza poslovnim subjektima da sva novčana sredstva vode na računima kod ovlaštenih organizacija i sva plaćanja obavljaju preko tih računa, definirano koje račune mogu otvoriti fizička lica, kao i strana pravna i fizička lica u skladu sa posebnim propisima.

Članom 6. propisane su ovlaštene organizacije kod kojih poslovni subjekti iz Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, njihovi organizacioni dijelovi mogu otvoriti račune, te ovlaštene organizacije kod kojih organizacioni dijelovi pravnih lica sa sjedištem u FBiH, Republici Srpskoj i Brčko Distriktu BiH, mogu otvoriti račune.

Član 7. definira vrste računa koje može otvoriti poslovni subjekt u platnom prometu, način otvaranja i vođenja računa organizacionog dijela poslovnog subjekta i drugih namjenskih računa, koji moraju preko jedinstvenog identifikacionog broja ili matičnog broja biti povezani s računom za redovno poslovanje, te obavezana ovlaštena organizacija da vodi evidenciju računa poslovnih subjekata, koji se objedinjavaju u Jedinstvenom registru računa poslovnih subjekata u Federaciji, da su poslovni subjekti dužni obavijestiti ovlaštenu organizaciju o svakoj promjeni podataka koji se vode u evidenciji računa ovlaštene organizacije, u roku od osam dana od dana promjene izvršene u odgovarajućim registrima i obaveza federalnog ministra finansija da donese uputstvo kojim se propisuje način vođenja i sadržaj evidencije računa poslovnih subjekata koji vodi ovlaštena organizacija.

Članom 8. utvrđeno je da učesnici mogu imati otvorene račune kod više ovlaštenih organizacija, s tim da poslovni subjekt kod jedne ovlaštene organizacije može imati otvoren samo jedan račun za redovno poslovanje, po jedan račun za svaki

organizacioni dio i više namjenskih računa. Također, predviđeno da je poslovni subjekt koji ima više redovnih računa, obavezan odrediti jedan račun, kao glavni račun, preko kojeg će se izvršavati nalozi za prinudnu naplatu definirani ovim članom, čime se olakšava i ubrzava proces prinudne naplate na osnovu javnih prihoda, sudskih i drugih izvršnih isprava, instrumenata osiguranja povjerioca i slično.

Član 9. propisuje obavezu poslovnog subjekta da glavni račun otvori, po pravilu, u sjedištu poslovnog subjekta kod organizacionih dijelova ovlaštenih organizacija koje posluju na teritoriji FBiH, kao i obavezu ovlaštene organizacije da vodi evidenciju otvorenih računa poslovnih subjekata, te predviđa mogućnost da poslovni subjekt može promijeniti glavni račun, te da ovlaštene organizacije neće učesniku otvoriti skrivene račune i izdati štedne knjižice ili pružiti druge usluge koje omogućavaju, posredno ili neposredno, prikriivanje identiteta učesnika.

Članom 10. uređeno je da Centralna banka Bosne i Hercegovine vodi Jedinostveni registar računa poslovnih subjekata i ovlaštene organizacije obavezane su da u Jedinostveni registar, kontinuirano, dostavljaju podatke o otvaranju i vođenju računa poslovnih subjekata, vrsti i statusu računa, blokadi i deblokadi računa, odmah nakon nastanka promjene .

Članom 11. Uređuje da se prije zatvaranja računa za redovno poslovanje poslovnog subjekta moraju zatvoriti svi računi njegovih organizacionih dijelova i namjenski računi otvoreni u toj ovlaštenoj organizaciji, kao i da ovlaštena organizacija fizičkom licu, bez naknade, vrši zatvaranje računa i gasi platne kartice.

Član 12. predviđa da se glavni račun ne može zatvoriti, ako poslovni subjekt nema otvorene račune za redovno poslovanje u drugoj ovlaštenoj organizaciji i ako nije podnio dokaz da je drugi redovni račun odredio kao glavni, te predviđa da se glavni račun može, izuzetno, zatvoriti na osnovu propisa, a u tom slučaju se nalozi za prinudnu naplatu evidentiraju na računu pravnog sljednika ili se vraćaju nadlogodavcu.

Član 13. definira da se plaćanje preko računa vrši na osnovu naloga, definiran je pojam naloga za plaćanje i oblik njihovog ispostavljanja.

Član 14. definira izdavaoce naloga za plaćanje, te propisuje ko može izdati naloge za prinudnu naplatu, koji moraju glasiti na glavni račun.

Član 15. propisuje da naloge za plaćanje potpisuju ovlaštena lica učesnika čiji su potpisi deponirani kod ovlaštenih organizacija, te obavezuje ovlaštene organizacije da prilikom prijema naloga za plaćanje utvrde identitet učesnika.

Članom 16. definiraju se načini plaćanja.

Član 17. propisuje da se uplata gotovog novca na račun i isplata gotovog novca sa računa inicira nalogom za plaćanje, te se definira da se nalozi za plaćanje podnose ovlaštenim organizacijama kod kojih učesnici imaju otvorene račune.

Članom 18. propisana je obaveza poslovnim subjektima da ne smiju svoje obaveze plaćati gotovim novcem ako imaju blokirane račune i da imaju obavezu da gotov

novac koji su primili obavljajući registrovanu djelatnost polože na račune, u skladu sa propisima donesenim na osnovu ovog zakona.

ČI. 19. i 20. definira obračunsko plaćanje kao izmirenje međusobnih obaveza i potraživanja između učesnika bez upotrebe novca, te zabranjuje poslovnim subjektima izmirenje obaveza obračunskim plaćanjima ako su njihovi računi u trenutku plaćanja blokirani na osnovu naloga za prinudnu naplatu.

Članom 21. utvrđena je obaveza ovlaštene organizacije da izvrši naloge za plaćanje učesnika samo u slučaju da na računu učesnika postoji odgovarajuće pokriće, te definiran pojam odgovarajućeg pokrića.

Članom 22. definirano je da ovlaštene organizacije mogu vratiti podnosiocu naloge za plaćanje za čije izvršenje na dan prijema naloga nema odgovarajućeg pokrića na računu, data je definicija insolventnosti, te propisuje redoslijed prioriteta, po kojem ovlaštene organizacije evidentiraju i izvršavaju naloge za prinudnu naplatu, kao i da se nalozi za prinudnu naplatu iz sljedećeg reda prioriteta mogu izvršavati tek po izvršenju svih naloga za prinudnu naplatu iz prethodnog reda prioriteta, uključujući i naloge za prinudnu naplatu koji su primljeni u međuvremenu. Također, utvrđena je obaveza vođenja evidencije o redoslijedu prijema naloga za prinudnu naplatu istog prioriteta prema danu i satu njihovog prijema i izvršavanje po tom redoslijedu, te da ovlaštene organizacije ne mogu izvršavati druge naloge poslovnog subjekta do izvršenja svih naloga za prinudnu naplatu i deblokade računa.

Članom 23. propisana je obaveza ovlaštenoj organizaciji koja vodi glavni račun poslovnog subjekta da izvrši naloge za prinudnu naplatu do iznosa određenog u nalogu, iz svih sredstava na računima poslovnog subjekta u konvertibilnim markama, osim sredstava na ovim računima koja su izuzeta od izvršenja po ovom osnovu, a u slučaju nedostatka sredstava da se nalozi izvršavaju djelimično.

Članom 24. propisana je obaveza ovlaštene organizacije, koja vodi glavni račun poslovnog subjekta, da, ako na računima poslovnih subjekata nema dovoljno sredstava za izvršenje naloga za prinudnu naplatu, a poslovni subjekt ima otvorene račune kod drugih ovlaštenih organizacija, uputi zahtjev drugim ovlaštenim organizacijama isti dan, odnosno najkasnije idući radni dan, za blokadu svih računa poslovnog subjekta u konvertibilnim markama i devizama i obavezane su druge ovlaštene organizacije da odmah blokiraju sve račune poslovnog subjekta koji se kod njih vode do obavijesti o prestanku blokade računa i da odmah dostave podatak o blokadi računa u Jedinostveni registar, te da računi javnih prihoda na koje se vrše uplate javnih prihoda u budžete Federacije, kantona, gradova i općina s kojih se vrši raspodjela na račune korisnika javnih prihoda ne mogu se blokirati i sredstva na ovim računima izuzimaju se od izvršenja naloga za prinudnu naplatu, a da način i postupak izvršenja naloga za plaćanje iz ovog člana propisuje Ministarstvo.

Članom 25. predviđeno je da poslovni subjekt (platilac) čiji je račun blokirani, odmah ili prvi radni dan nakon prijema obavijesti o blokadi računa, ispostavi naloge za prijenos sredstava s blokiranih računa na svoj glavni račun, te ako poslovni subjekt to ne uradi, ovlaštene organizacije su obavezne da prvo ispostave naloge za prijenos sredstava sa blokiranih računa u konvertibilnim markama na glavni račun u visini iznosa blokade računa, a zatim i sa svih blokiranih deviznih i namjenskih računa, ako

drugim zakonom nije drugačije određeno. Nadalje, propisana je obaveza ovlaštene organizacije koja vodi glavni račun poslovnog subjekta da, nakon potpunog izvršenja naloga za prinudnu naplatu, odmah obavijesti druge ovlaštene organizacije da deblokiraju sve račune poslovnog subjekta i promijene oznaku o blokadi računa u svojoj evidenciji i u Jedinstvenom registru.

Članom 26. definirano je, da ako nalozi za prinudnu naplatu glase na teret drugog računa poslovnog subjekta, a ne na teret glavnog računa, ovlaštena organizacija koja vodi taj račun izvršava naloge za prinudnu naplatu do iznosa pokrića na računima poslovnog subjekta, a neizvršene naloge dostavlja na izvršenje ovlaštenoj organizaciji koja vodi glavni račun poslovnog subjekta, najkasnije idući radni dan, te je propisana obaveza ovlaštene organizacije da naloge za prinudnu naplatu, čiji je dužnik ovlaštena organizacija, izvršava na teret svih svojih računa otvorenih u konvertibilnim markama i devizama, kao i to da je predviđeno da ovlaštene organizacije vrše prinudnu naplatu na računima nerezidenata, u skladu sa ovim zakonom.

Članom 27. utvrđena je obaveza ovlaštene organizacije da, prije isteka ugovorenog roka, raskine ugovor i oročena sredstva, zajedno sa pripadajućom kamatom, prenese na glavni račun radi izmirenja obaveza na osnovu naloga za prinudnu naplatu, kao i da je ovlaštena organizacija obavezna sa poslovnim subjektom ugovoriti ovakvo prijevremeno razročenje sredstava.

Članom 28. propisuje se mjesto i način čuvanja naloga za plaćanje i ostale dokumentacije.

Članom 29. utvrđeno je da su ovlaštene organizacije i učesnici odgovorni i snose štetu koja može nastati obavljanjem poslova platnog prometa, u skladu sa zakonom koji uređuje platne transakcije i obligacione odnose, kao i zaključenim ugovorom.

Član 30. propisuje obavezu ovlaštenoj organizaciji da učesnicima dostavljaju izvještaje o svim promjenama i stanju na računima u skladu sa ugovorom, a bez naplate naknade jednom mjesečno, te je definirano da u slučaju da rok za dostavu izvještaja nije ugovoren, ovlaštene organizacije dostavljaju poslovnim subjektima izvještaje o stanju i promjenama po računima s podacima o izvršenim plaćanjima, najkasnije idući radni dan od dana nastanka promjene na računu.

Članom 31. precizirano je da ovlaštene organizacije ne smiju učesnicima naplaćivati davanje informacija o uslovima obavljanja poslova platnog prometa, kao i da se ovlaštene organizacije i učesnici mogu dogovoriti o troškovima, koji moraju biti primjereni i u skladu sa stvarnim troškovima ovlaštenih organizacija, za dodatno ili češće dostavljanje informacija koje nisu navedene u ugovoru, a koje zahtijeva učesnik.

Članom 32. propisana je obaveza ovlaštene organizacije da vodi evidenciju o obavljenom platnom prometu u skladu s ovim zakonom i drugim propisima, kao i da podaci o promjenama i stanju na računima učesnika kod ovlaštenih organizacija predstavljaju poslovnu tajnu.

Članom 33. utvrđena je obaveza ovlaštene organizacije da nadležnim organima, na njihov pismeni zahtjev, dostavi podatke i informacije o obavljenom platnom prometu i da se podaci o promjenama i stanju na računu učesnika mogu dati drugom učesniku uz pisanu saglasnost učesnika na kojeg se ti podaci odnose.

Članom 34. utvrđeno je da su ovlaštene organizacije i učesnici dužni, u postupku otkrivanja, sprečavanja i istraživanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u poslovima unutrašnjeg platnog prometa, primjenjivati odredbe posebnog zakona, koji uređuje ovu oblast.

Članom 35. definirano je da nadzor nad obavljanjem platnog prometa ovlaštenih organizacija vrši Agencija i drugi kontrolni organi, u skladu sa posebnim zakonima, kao i da ovi organi sarađuju u vršenju nadzora nad obavljanjem platnog prometa.

Članom 36. definirane su aktivnosti koje Agencija može poduzeti u provođenju nadzora nad obavljanjem poslova platnog prometa.

Članom 37. uređuju se prekršajne odredbe, radi definiranja prekršaja za nepoštovanje zakonskih odredbi u obavljanju poslova platnog prometa.

Članom 38. određen je rok do kada su poslovni subjekti dužni podnijeti zahtjev ovlaštenim organizacijama za usklađivanje otvorenih računa koji nisu u skladu s ovim zakonom, te otvaranje novih računa i određivanje glavnog računa, a u slučaju da ne postupe na ovaj način ovlaštena organizacija će izvršiti blokadu svih otvorenih računa poslovnih subjekata.

Članom 39. je definirano da se računi poslovnih subjekata na kojima su evidentirani neizvršeni nalozi za prinudnu naplatu ne mogu zatvoriti ako poslovni subjekti nemaju otvorene račune za redovno poslovanje u drugim ovlaštenim organizacijama.

Član 40. definira koje podzakonske akte donosi Vlada Federacije BiH, ministar finansija, u skladu sa ovim zakonom, te predviđa da se do donošenja ovih podzakonskih akata, primjenjuju podzakonski akti doneseni na osnovu Zakona o unutrašnjem platnom prometu, ako nisu u suprotnosti s ovim zakonom.

Članom 41. propisuje se da početkom primjene ovog zakona prestaje da važi Zakon o finansijskom poslovanju („Službene novine Federacije“, br. 2/95,13/00 i 29/00).

Članom 42. propisuje se da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“, a početak će se primjenjivati od isteka 120 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nisu potrebna dodatna novčana sredstva u budžetu Federacije BiH.